

Beslut

efter kvalitetsgranskning av lärares arbete för
att tidigt motverka könsbundna utbildnings-
och yrkesval vid Murbergsskolan i Härnösands
kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Murbergsskolan i Härnösand avseende verksamhetens kvalitet vad gäller lärares arbete för att tidigt motverka könsbundna utbildnings- och yrkesval. Syftet med denna kvalitetsgranskning är att undersöka hur skolor genom undervisning och studie- och yrkesvägledning arbetar i årskurs 4-6 för att vidga elevernas perspektiv på framtida utbildnings- och yrkesval utifrån ett jämställdhetsperspektiv. I granskningen bedöms följande frågeställning:

- I vilken utsträckning arbetar lärare i undervisningen med att motverka begränsande könsstereotypa föreställningar om ämnen, intressen och framtida utbildnings- och yrkesval?

Läsanvisning

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området vilket beskrivs i bilaga 2. I denna bilaga finns också beskrivet hur granskningen har genomförts. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 3. På det granskade området bedöms om skolan/verksamheten uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola/verksamhet bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Murbergsskolan i följande utsträckning:

Lärare arbetar *i låg utsträckning* med att i undervisningen motverka begränsande könsstereotypa föreställningar om ämnen, intressen och framtida utbildnings- och yrkesval.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande delar:

- Lärarna behöver utveckla sitt arbete med att låta undervisningen genomsyras av ett normmedvetet förhållningssätt.

- Lärarna behöver kontinuerligt anlägga ett jämställdhetsperspektiv på sin undervisning samt ge eleverna möjlighet att samtala om och reflektera över begränsande könsstereotyper föreställningar.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **2023-12-15** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 4) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2022:8801) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning inom området.

Lärares arbete för att motverka könsstereotyper föreställningar

Inom detta område granskas hur lärare arbetar för att skapa en jämställd undervisning, hur lärare arbetar för att undervisa om jämställdhet och hur lärare arbetar med studie- och yrkesvägledning i undervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Lärarna arbetar i *låg utsträckning* med att i undervisningen motverka begränsande könsstereotyper föreställningar om ämnen, intressen och framtida utbildnings- och yrkesval.

Skolinspektionens sammanfattande motivering till bedömningen är följande:

Granskningen visar att lärarna har en låg medvetenhet om hur normer och könsmonster, både lärares och elevers, tar sig uttryck i undervisningen. Granskningen visar också att få lärare arbetar medvetet för att motverka de könsmonster som finns. Dock visar granskningen att lärarna arbetar aktivt med att skapa en inkluderande klassrumsmiljö där kön inte definierar elevers intressen och ambitioner samt att lärarna ibland kan kommentera frågor om kön som kommer upp i undervisningen. Vidare planerar lärarna sällan sin undervisning så att jämställdhetsper-

spektivet kontinuerligt inkluderas i de olika ämnena och låter enbart på förekomsten anledning eleverna reflektera över begränsande könsmonster. Granskningen visar även att lärarna sällan uppmärksammar hur kön påverkar vilka intressen och förmågor som elever utvecklar men också att det hänt att någon lärare har uppmuntrat enskilda elevers ansträngningar när de gått emot könsstereotypa föreställningar inom ett intresseområde. Lärarnas arbete med studie- och yrkesvägledning för att vidga elevernas jämställdhetsperspektiv sker inte planerat, utan samtal om skolarbetets koppling till yrkeslivet och dess könsmonster sker i den mån lärarna får spontana frågor från eleverna. Slutligen visar granskningen att lärarna inte systematiskt håller sig uppdaterade om vad som händer på studievägledningsområdet.

Lärares arbete för att skapa en jämställd undervisning

Granskningen visar att lärarna har en låg medvetenhet om hur normer och könsmonster, både lärares och elevers, tar sig uttryck i undervisningen. I intervjuer med både lärare och rektorn framgår att i den mån lärarna reflekterar över normer och könsmonster, så sker det på individuell basis och beroende på medvetenheten hos den enskilde läraren. Enligt lärarna har kollegiet inte diskuterat könsnormer, varken hur sådana tar sig konkret uttryck bland lärarna själva och bland elever på den egna skolan, eller hur könsmonster kan påverka undervisningen. Lärare berättar att det händer att de funderar på normer ur ett inkluderingsperspektiv när de lyfter ordningsregler – alla ska få vara som de är och alla ska få vara med och leka – och att de har diskuterat frågor kring könsöverskridande identitet när de jobbat med sitt värdegrundsarbete. I dessa sammanhang är det dock huvudsakligen fokus på individers rätt till sin identitet och lärarna reflekterar inte kring frågan om de könsmonster som finns i klassrummet. Lärarna uttrycker att de tror att de behandlar alla elever lika, men säger också att det inte är något de har undersökt systematiskt och att det kan vara så att de bär på vissa normer vars konsekvenser för eleverna de inte har diskuterat ur ett övergripande perspektiv. Rektorn säger också att det finns lärare i kollegiet som kan resonera i termer av "boys will be boys" vilket innebär att de i någon mån accepterar ett könstraditionellt agerande hos pojkar. Rektorn säger sig även ha konstaterat att det i grupper av pojkar finns en viss "machokultur", men det är ingenting som kollegiet har arbetat med och inget som lärarna lyfter i intervjun.

Granskningen visar också att få lärare arbetar medvetet för att motverka de könsmonster som finns. Det framkommer i intervjuerna att lärare noterat att pojkar ofta föredrar att jobba tre och tre och att pojkar gärna jobbar med andra pojkar

hellre än könsblandat, medan flickorna vill jobba i par med andra flickor. Lärarna säger att målet är att alla ska kunna arbeta med alla och att de styr arbetet i den riktningen eftersom det är ett sätt att arbeta som krävs av alla i vuxensamhället. De tänker dock inte specifikt på kön i detta sammanhang, berättar lärare. Samtidigt säger lärarna att de uppfattar vissa mönster för flickors och pojkars påverkan i klassrummet. Bland annat beskriver de att i en av klasserna är flickorna väldigt högljudda och dominanta, medan i andra klasser är det främst pojkar som tar den rollen. Detta faktum, säger lärarna, påverkar dem när de placerar eleverna eller sätter samman grupper. Då låter de studiero vara den styrande principen snarare än att de ser det som en möjlighet att utmana eventuella könsmonster.

Vidare visar granskningen att lärarna arbetar aktivt med att skapa en inkluderande klassrumsmiljö där kön inte definierar elevers intressen och ambitioner. I intervjuer med lärare och elever framgår att det finns en förståelse för olikhet och att eleverna känner sig inkluderade av sina lärare samt att pojkar och flickor upplever att de behandlas lika vad gäller tillsägelser, beröm och stöd. Skolan har en stor andel elever med utländsk bakgrund och lärarna berättar att den verklighet som eleverna möter i hemmet inte sällan ger andra signaler kring vad som är möjligt att göra för män och pojkar respektive kvinnor och flickor, än det som eleverna möter i skolan. Lärarna säger att de är medvetna om skolans kompensatoriska uppdrag och att de försöker använda elevernas erfarenheter för att belysa könsskillnader och olikheter mellan kulturer samt för att påverka elever att våga testa sådant som traditionellt varit knutet till det ena könet. Ett exempel som lyfts är när en lärare, genom att jobba aktivt med vårdnadshavare som inte ville att deras döttrar ska spela fotboll, fick fler flickor att få lov att delta. Enligt rektorn är en förståelse för olikheter norm på skolan, men då främst vad gäller elevers olika behov av stöd, snarare än kön, där kön inte är något som de jobbat strategiskt kring. Lärarna berättar att de har flera metoder för att skapa delaktighet för alla elever i klassrummet, exempelvis genom en genomtänkt fördelning av taltiden mellan pojkar och flickor genom att använda namnkort, eller genom att medvetet fördela uppgifterna inom ett grupparbete, så att alla elever deltar aktivt i arbetet. En lärare säger dock att det vore värdefullt att genomföra lektionsobservationer hos kollegor följda av en analys över hur man verkligen jobbar – ibland tror man kanske att man är mer jämställd än vad man faktiskt är, reflekterar läraren.

Lärares undervisning om jämställdhet

Granskningen visar att lärarna sällan planerar sin undervisning så att jämställdhetsperspektivet kontinuerligt inkluderas i de olika ämnena och att de enbart på före-

kommen anledning låter eleverna reflektera över begränsande könsmönster. I intervjun med lärarna framkommer att de ibland tar upp jämställdhetsperspektivet om det uppstår ett lägligt tillfälle, men de säger också att de sällan låter en sådan uppkommen situation eller fråga bli fokus för en diskussion i sin egen rätt. Det blir mer av en kommentar, berättar lärarna. Rektorn säger att jämställdhetsperspektivet inte är något som de gemensamt har diskuterat eller fokuserat på när de enats om att lärarna ska bryta ner undervisningsstoffet till lektionsplaneringar på skolans lärplattform och rektorn har inte heller, under sina lektionsobservationer, sett några lektioner där ämnet för dagen varit just jämställdhetsfrågor. Lärare berättar i intervjun att de inte har funderat på hur ett jämställdhetsperspektiv kan anläggas på de olika ämnenas centrala innehåll och de har heller inte medvetet utformat några undervisningsmoment som berör jämställdhet eller till exempel statistik kring könsskillnader specifikt. Någon lärare berättar dock att hen försöker vända perspektiven när hen får en chans, exempelvis genom att diskutera skillnader mellan förutsättningar för kvinnor och män i olika yrken eller genom att välja normbrytande exempel, som kvinnliga brandmän och manliga barnmorskor. En lärare beskriver att hen har ett "plus- och minustänk", där läraren, om hen tagit upp Zlatan som exempel, medvetet tar upp ett kvinnligt exempel nästa gång. Både lärarna och eleverna lyfter ämnet historia som det ämne där de talar om skillnader mellan mäns och kvinnors roller förr och nu. Begreppet jämställdhet är emellertid okänt för eleverna och inget de har pratat om med sina lärare, säger de i intervjun. Lärare berättar även att de försöker välja undervisningsmaterial som representerar båda könen i lika mån och att vissa av deras läromedel känns aktuella och uppdaterade vad gäller just jämställd representation. Lärarna gör dock inte någon systematisk analys av sina läromedel ur ett könsperspektiv.

Granskningen visar även att lärarna sällan uppmärksammar hur kön påverkar vilka intressen och förmågor som elever utvecklar men att det hänt att någon lärare har uppmuntrat enskilda elevers ansträngningar när de gått emot könsstereotypa föreställningar inom ett intresseområde. I intervjun med lärarna framgår att de inte noterat några specifika mönster för pojkars och flickors förmågor eller intresseområden. Eleverna däremot säger att det finns skillnader: killarna gillar sport medan tjejerna gillar shopping och flickorna är blygare i skolan än vad de är utanför, vilket påverkar deras sätt att vara i skolan, berättar pojkarna. Lärarna ger få exempel på situationer där de utmanat elever att prova något ämne eller följa ett intresse som skulle kunna uppfattas som typiskt för det andra könet, men nämner att det förekommit situationer där de traditionella könsmönstren inom en religion påverkat elevers val och där lärarna försökt uppmuntra elevers föräldrar att tillåta normbrytande val. I övrigt, berättar lärarna, försöker de stötta eleverna inom de områden

som eleverna är duktiga på. Rektorn säger i intervjun att arbetet med att förstärka elevers förmågor och goda egenskaper ligger som en grund i hela läraruppdraget och att det inte huvudsakligen handlar om kön, även om rektorn samtidigt är medveten om att jämställdhetsperspektivet är något som kan behöva medvetandegöras och synliggöras för både lärare och elever.

Lärares arbete med studie- och yrkesvägledning i undervisningen

Granskningen visar att lärarnas arbete med studie- och yrkesvägledning för att vidga elevernas jämställdhetsperspektiv inte sker planerat utan att samtal om skolarbetets koppling till yrkeslivet och dess könsmonster sker i den mån lärarna får spontana frågor från eleverna. I intervjun med lärarna framkommer att de, sedan skolan förlorade sitt högstadium för sex år sedan, inte har någon studie- och yrkesvägledare på skolan utan att det nu är lärarna som ska göra vägledningsjobbet i sin undervisning. Lärarna säger dock att de inte ägnar undervisningen åt studie- och yrkesvägledning utom i de fall då de får en konkret fråga från eleverna om varför de ska lära sig något visst innehåll. Då kan ett samtal uppstå spontant om hur eleverna kan komma att använda sina kunskaper i framtiden. Lärarna kan även diskutera med eleverna huruvida exempelvis en ingenjör alltid måste vara en man eller en sjuksköterska en kvinna. I sådana samtal, säger lärarna, understryker de att alla kan bli vad de vill. En lärare menar dock att man inte ska behöva tala om att det finns kvinnliga brandmän, utan det ska vara självklart för eleverna att både män och kvinnor kan bli vad de vill. Enligt eleverna pratar deras lärare ibland om olika yrken men eleverna kan inte erinra sig att de vid dessa tillfällen pratat om huruvida det finns könstypiska yrken. Lärarna berättar också att de ser skillnader mellan elever med utländsk bakgrund och svenskfödda elever, både vad det gäller familjers förväntan på vad flickor respektive pojkar ska ägna sig åt inom den privata sfären och vad gäller elevernas akademiska ambitioner, där eleverna med utländsk bakgrund oftare än svenskfödda elever vill studera till akademiska högstatusyrken som läkare eller advokat. När sådana frågor kommer upp, tar lärarna chansen att diskutera frågor kring kön och valmöjligheter med sina elever, berättar de. Lärarna berättar också att de tidigare gjorde vissa studiebesök, men detta slutade på grund av pandemin och är inget som de har återupptagit. Eleverna uppger dock i intervjuer att de varit på ett tekniskt museum där de fått arbeta med olika tekniska projekt och i samband med dessa besök pratade de om olika tekniska yrken. På lågstadiet bjuder lärare in föräldrarna till skolan för att tala om olika yrken, men det är inget som de fortsätter med på mellanstadiet, säger lärarna.

Slutligen visar granskningen att lärarna inte systematiskt håller sig uppdaterade om vad som händer på studievägledningsområdet. Det finns enligt lärarna en studie-

och yrkesvägledare på närliggande högstadium, men det är inte en funktion som de kontakter regelmässigt och ingen som hjälper dem att hålla sig ajour med vad som händer på vägledningsområdet, varken vad gäller utbildningsvägar eller förändringar på arbetsmarknaden. Lärarna säger att de inte haft någon fortbildning med fokus på studie- och yrkesvägledning på flera år och att det är genom sina egna barn som de i förekommande fall kan hålla sig uppdaterade. Rektorn säger att hen saknar möjlighet att följa upp huruvida lärarna är uppdaterade inom området studie- och yrkesvägledning, för rektorns fokus i utvecklingsarbetet har de senaste åren legat på annat.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom alla ovan beskrivna områden, men att ett första steg är att utveckla följande:

- Lärarna behöver utveckla sitt arbete med att låta undervisningen genomsyras av ett normmedvetet förhållningssätt.

Granskningen visar att lärarna på Murbergsskolan överlag har en låg medvetenhet om vilka könsmönster som finns på skolan och att de sällan reflekterar tillsammans inom kollegiet över vilka könsnormer de själva förmedlar eller vilka mönster som finns bland eleverna. De diskuterar sällan vilka normer kring kön som gestaltas i undervisningen och vad detta får för konsekvenser för eleverna. Samtidigt finns det enskilda lärare som uppmärksammar frågor kring kön då sådana uppkommer spontant och det händer att lärare tar tillfället i akt att kommentera vid sådana tillfällen. Lärarna arbetar också aktivt med tilltal och bemötande för att skapa ett inkluderande klassrumsklimat där kön inte har betydelse.

Av läroplanens inledande del, Skolans värdegrund och uppdrag, framgår bland annat att skolan aktivt och medvetet ska främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och

sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹

I läroplanens avsnitt om normer och värden anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska bidra till att skolan präglas av jämställdhet och att elever interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet. Det framgår också att alla som arbetar i skolan ska utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet. Lärare ska specifikt synliggöra och diskutera med elever hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor. Läraren ska också planera och genomföra undervisningen så att elever möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²

Skolinspektionen rekommenderar därför lärarna att, under ledning av rektorn, utvecklar arbetet med att låta undervisningen genomsyras av ett normmedvetet förhållningssätt. Detta kan exempelvis ske genom att lärarna skapar sig en gemensam bild av vilka könsmönster och normer kring kön som kommer till uttryck på skolan samt i de olika elevgrupperna. Det innebär också att lärarna i högre grad och tillsammans med kollegor behöver reflektera över vilka normer de själva förmedlar och vilka skilda förväntningar de har på elever utifrån kön. Genom att identifiera rådande könsmönster kan lärarna sedan utforma sin undervisning på ett sådant sätt att den motverkar eventuella begränsande könsnormer. Konkret kan detta exempelvis ske genom att lärarna utarbetar medvetna strategier kring val av arbetsätt och examinationsformer, val av undervisningsmaterial, utformning av undervisningsexempel, organisation av grupparbeten eller placering av elever i klassrummet. Avgörande för ett gott arbete är att lärarna inte bara uppmärksammar könsmönster i undervisningen, utan också tar reda på vad sådana mönster beror på. Att ha ett normmedvetet förhållningssätt i undervisningen innebär också att lärarna försöker utmana och problematisera de bakomliggande föreställningar och normer som identifieras.

Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete även behöver inledas inom följande:

- Lärarna behöver kontinuerligt anlägga ett jämställdhetsperspektiv på sin undervisning samt ge eleverna möjlighet att samtala om och reflektera över begränsande könsstereotypa föreställningar.

¹ Lgr 22, 1. Skolans värdegrund och uppdrag.

² Lgr 22, avsnitt 2.1, Normer och värden.

Granskningen visar att lärarna inte planerar sin undervisning så att jämställdhetsperspektivet kontinuerligt inkluderas i de olika ämnena. Lärarna planerar heller inte sin undervisning för att ge eleverna återkommande möjligheter att samtala om och reflektera över könsstereotypa föreställningar som framöver kan komma att begränsa deras möjligheter. Det händer visserligen att lärarna i undervisningen lyfter könsstereotypa föreställningar på förekommen anledning. Därigenom ger lärarna spontant eleverna en möjlighet att diskutera sina framtida möjligheter ur ett vidgat perspektiv, men detta sker inte på ett genomtänkt och medvetet sätt, vilket kan innebära att inte alla elever stärks i sin upplevelse av den egna förmågan för att våga gå emot könsstereotypa föreställningar om ämnen och intressen.

I den inledande delen av läroplanen för grundskolan, Skolans värdegrund och uppdrag, framgår bland annat följande: Skolan ska organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet. Det framgår också att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor³.

I läroplanen, avsnittet om Normer och värden, anges att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska bidra till att skolan präglas av jämställdhet och att elever interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet. Det framgår också att alla som arbetar i skolan ska utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet. Vidare ska lärare specifikt synliggöra och diskutera med elever hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmonster kan begränsa egna livsval och livsvillkor. Läraren ska också planera och genomföra undervisningen så att elever möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet⁴.

Skolinspektionen rekommenderar därför lärarna att, under ledning av rektorn, systematiskt identifiera möjligheter att undervisa om jämställdhetsfrågor inom ramen för det centrala innehållet i respektive ämne. Lärarna bör också ta de tillfällen som

³ Lgr 22, 1. Skolans värdegrund och uppdrag.

⁴ Lgr 22, avsnitt 2.1, Normer och värden.

uppkommer i undervisningen för att erbjuda eleverna möjligheter att samtala om och reflektera över begränsande könsstereotypa föreställningar vilka kan påverka deras framtid. I detta ingår att kontinuerligt arbeta för att stärka elevernas upplevelse av den egna förmågan inom områden som typiskt ansetts tillhöra det andra könets intressen och ämnespreferenser. Detta arbete sker med fördel i samarbete med kollegor, varför rektorn bör erbjuda konkreta förutsättningar för att ett sådant samarbete ska kunna utföras, och rektorn bör även följa upp att arbetet kommer alla elever till gagn.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Johansson

Beslutsfattare
Signerat av: Anna Johansson

X Maria Lundström

Föredragande
Signerat av: Maria Lundström

I handläggningen av ärendet har även utredarna Eleonore Lindén och Christoffer Martinelle deltagit.

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Besöket genomfördes av utredarna Maria Lundström och Christoffer Martinelle den 24 april 2023.

Murbergsskolan i Härnösand är en kommunal skola med elever i årskurs 3-6. Skolan har cirka 250 elever. Skolan leds av en rektor och en biträdande rektor. Det finns ingen studie- och yrkesvägledare eller någon person med uppdrag att fullgöra dessa uppgifter på skolan och heller ingen vägledare på kommunnivå specifikt riktad mot årskurs 4-6.

Bilaga 2: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med rektor
- Dokumentstudier, dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Bedömningsområden

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av framtagna kvalitetskriterier, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet.

Följande kriterier granskas:

- Undervisningens form - hur lärarna utformar och genomför undervisningen utifrån ett jämställt och normmedvetet förhållningssätt.
- Undervisningens innehåll – hur lärarna undervisar om jämställdhet.
- Lärares arbete med studie- och yrkesvägledning i undervisningen

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

[Lärares arbete för att tidigt motverka könsbundna utbildnings- och yrkesval \(skolinspektionen.se\)](https://www.skolinspektionen.se/om-skolinspektionen/om-utredningarna/tematiska-granskningar/)

Bilaga 3: Författningsstöd

Av **1 kap. 5 § skollagen** framgår att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

I den inledande delen av läroplanen för grundskolan (**Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag**) framgår bland annat följande. Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet. Det framgår också att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.

I grundskolans läroplan (**Lgr 22, 2.1 Normer och värden**) anges att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska bidra till att skolan präglas av jämställdhet och att elever interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet. Det framgår också att alla som arbetar i skolan ska utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet. Vidare ska lärare specifikt synliggöra och diskutera med elever hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmonster kan begränsa egna livsval och livsvillkor. Läraren ska också planera och genomföra undervisningen så att elever möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.

Enligt grundskolans läroplan (**Lgr 22, 2.3 Elevers ansvar och inflytande**) ska läraren verka för att elever oberoende av könstillhörighet får ett lika stort inflytande över och utrymme i undervisningen. Vidare framgår av grundskolans läroplan (**Lgr 22, 2.6, Skolan och omvärlden**) att alla som arbetar i skolan ska bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av könstillhörighet eller av social eller kulturell bakgrund.

Enligt **2 kap. 29 § skollagen** ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Av förarbetena till skollagen (**Prop. 2009/10:165 s. 278-279**) framgår att den studie- och yrkesvägledningskompetensen inte nödvändigtvis behöver finnas inom den egna skolenheten. Många fristående skolor köper t.ex. in vägledningstjänster. Ett krav på att studie- och yrkesvägledningskompetens ska finnas innebär dock en tydlig markering av huvudmannens ansvar för att eleverna får tillgång till studie- och yrkesvägledning, samtidigt som organisationen även fortsättningsvis är en lokal fråga. I läroplanerna finns både riktlinjer för alla som arbetar i skolan och särskilda riktlinjer för studie- och yrkesvägledare eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter. Enligt förarbetena speglar detta att både lärare, skolledare och särskilt utbildade studie- och yrkesvägledningsfunktionärer har ett gemensamt ansvar, men delvis olika roller, när det gäller information och vägledning till eleverna om framtida studier och arbetsliv.

I grundskolan läroplan (**Lgr 22, 2.6 Skolan och omvärlden**) anges att studie- och yrkesvägledaren, eller den som fullgör motsvarande uppgifter, ska informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning och vara stöd till den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.